Luonnonarvo-markkinoiden kehittyminen

Ympäristövaliokunta 4.11.2025

Suvi Borgström, ympäristöministeriö

Jarmo Artika/Hiilipörssi Oy

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Jaettu tilannekuva ja tahtotila

- Luonnonarvomarkkinat osa luonnon tilan parantamisen keinovalikoimaa ml. ennallistamisasetuksen toimeenpano
  - Markkinoiden uskottavuus edellyttää selkeitä pelisääntöjä: kriteerit, varmennus, pysyvyys, luonnontilan arviointi, mittaaminen, rekisteröinti

Kuva Risto Sulkava/Hiilipörssi Oy

Luonnonsuojelulain uudistus 2023

Luonnonsuojelulaki (9/2023) luku 11, voimassa 1.6.2023 (heikennyksen hyvittämistä koskevat säännökset, viranomaisvarmennus) + YM asetus vapaaehtoisesta ekologisesta kompensaatiosta (933/2023), voimassa 15.9.2023 (mittarit).

Lain valmistelun tukena laaja joukko ekologeja (kriteereille **vahva tieteellinen pohja**)

Heikennyksen hyvittäminen (kompensaatio) koostuu kahdesta pääosasta:

a) Verifioitujen luonnonarvojen **tuottaminen** (*yksikkö=**luonnonarvohehtaari***)

b) Heikennettyjen luonnonarvojen **hyvittäminen** verifioiduilla tuotetuilla luonnonarvohehtaareilla

Lainvalmistelun tavoitteena välttää muilta markkinoilta opitut sudenkuopat

Tunnistetut haasteet	Luonnonsuojelulain ratkaisu	Yhä haasteena
Kompensaatiotoimia **ei toteuteta**	Perustavat toimet toteutettava / suojeluhyvitys tehtävä **ennalta** Suunnitelmat ja toimet **tarkistetaan**.	**Markkinoiden syntyminen** tuottajan ja heikentäjän välillä hidasta
Hyvitys ei ole yhtä **pysyvää** kuin haitta	**Pysyvä** hävittämis- ja heikentämiskielto, kun käytetään hyvitykseksi	
Viive heikennyksen ja hyvityksen välillä	Perustavat toimet toteutettava / suojeluhyvitys tehtävä **ennalta** Vastaavuuden laskennassa huomioidaan jo kertynyt hyöty + keskimääräinen hyöty 30 v ajalta (asetus)	Osittainen viive, jos ei täysimääräisesti saavutettu käytettäessä
Aito **lisäisyys**	Lisäisyyden ehdot, viranomaisvarmennus Laskennan säännöt (asetus)	Suojeluhyvityksestä saatava hyöty vähäinen
License to trash -huoli ja **viherpesuepäilyt**	Viranomais**varmennus**, avoin **rekisteri**	
Maanomistajien **halukkuus** investoida luontoarvojen tuottamiseen	Tuotettavien arvojen viranomais**varmennus**, avoin **rekisteri** tuotettaville arvoille	Kysynnän viriäminen Tarjonnan ja kysynnän kohtaanto

Luonnonarvohehtaarien käyttäminen

Vapaaehtoinen heikentämisen hyvitys

- Menetettyjen luonnonarvojen mittaaminen samoilla kriteereillä
- Laadun, määrän ja alueellisuuden vastaavuus
- Viranomaispäätös hyvityksen vastaavuudesta
  - Pysyvä kielto heikentää tuotettuja luonnoarvoja (rajojen määrittämien)
  - Päätöksen merkitseminen kompensaatiorekisteriin

Luontoteko (työn alla oleva hallituksen esitys)

- Selvitykset ja keskustelut osoittavat tarpeen laajemmalle käytölle-> valmistellaan pientä muutosta luonnonsuojelulakiin mahdollistamaan myös muut luontoteot (ilman kompensaatiota)
- Tuotettavat luonnonarvot mitataan samoilla mittareilla ja kriteereillä
- Sama viranomaisprosessi lukuun ottamatta päätöstä hyvityksen vastaavuudesta

Missä mennään käytännössä?

- **Ensimmäisiä luonnonsuojelulain mukaisia vapaaehtoisen ekologisen kompensaation tapauksia toteutetaan:**
  - Vantaan kaupunki: hyvittää maahanmuuttoviraston säilöönottoyksikön rakentamisen aiheuttaman luontohaitan
  - Pohjois-Savo: tuulivoiman luontovaikutusten hyvittäminen
- **Ilmari Räsäsen säätiö:**
  - Koneen Säätiöltä 1,38 M€ rahoitus ekologisten kompensaatioiden kehittämiseen ja markkinan alkuuntuuppaukseen
  - Hankkeessa tuotetaan luonnonarvoja luonnonsuojelulain ekologista kompensaatiota koskevia säännöksiä noudattaen myytäväksi yrityksille ja muille tahoille
- **Metsähallituksen Metsätalous Oy:**
- Suunnittelee pilotointia, jonka avulla parannetaan valmiuksia hyödyntää luonnonarvomarkkinoita tulevaisuudessa
- **Tapio Palvelut Oy**
- luonnonarvomarkkina-pilotti, jossa on löydetty 15 ha suo ennallistettavaksi ja rahoittaja tuotettavat luonnonarvohehtaarit käyttämään. Erityishuomiona, että ostava taho haluaa käyttää nämä luontotekoihin, eikä kompensaatioon

Luonnonarvokaupan suuri haaste on viherpesun huoli

1

Luotettava kriteeristö

Suomella vapaaehtoisen ekologisen kompensaation sääntöjen kautta eli on viranomaisvarmennus tuotettaville luonnonarvohehtaareille ja niiden tuottamalle aidolle lisäisyydelle

2

Uskottavat väittämät

Compensate säätiö selvitti 31.10.2024 julkaistussa raportissaan reunaehtoja

3

Ohjeistus

Ympäristöministeriö julkaisee ohjeen, millaisia väittämiä voidaan luonnonarvojen kaupassa esittää

Markkinan rakenne

Myyjät
MMM + Pellervon TT

Välittäjät ja markkinapaikat
YM + One Planet

Ostajat
Sitra + One Planet

Julkisen vallan rooli markkinoiden kehittämisessä

Sääntely-ympäristön luominen

- Mahdollistava/kannustava
- Lainsäädäntö luo puitteet ja luottamuksen järjestelmälle (kriteerit, varmennus, pysyvyys, luonnontilan arviointi, mittaaminen, rekisteröinti):
- Tavoitteena laajentaa viranomaisvarmennettujen luonnonarvojen käytettävyyttä (torjuu osaltaan viherpesuväitteitä)

Kannustimet

- Markkinoiden käynnistäminen voi edellyttää julkista siemenrahaa (esim. EU rahoituksen kautta)
- Investointien edistäminen mm. verokannustimet (selvitys käynnissä yhdessä VM kanssa).
- Yksiköiden ostaminen markkinoilta.
- Esimerkkinä toimiminen: kompensaatio julkisten hankkeiden yhteydessä

Kiitos!

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment